

ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ - ΚΡΗΤΗ

Πάνω Ρίζα

ΔΗΜΟΙ ΖΑΡΟΥ, ΡΟΥΒΑ & ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ

Το παρόν έντυπο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. (ΕΓΤΠΕ-Π) και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

ΑΚΟΜΜ - Ψηλορείτης Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α.

Ανώγεια, 74051, Ρέθυμνο Τηλ.: 2834031402, Φαξ: 2831031058

<http://www.psiloritis.net.gr>, e-mail: leader@psiloritis.net.gr

Ο τόπος

Στην Κρήτη, το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας, στα νότια του νομού Ηρακλείου, βρίσκεται η περιοχή της Πάνω Ρίζας στις παρυφές του Ψηλορείτη. Αποτελείται από το Δήμο Ζαρού με έδρα το Ζαρό, το Δήμο Ρούβα με έδρα τη Γέργερη με έδρα τη Γέργερη και ένα ορει-

νό τμήμα του Δήμου Τυμπακίου. Εκεί που ο Ψηλορείτης σμίγει με την πεδιάδα της Μεσσαράς και χαϊδεύει το Λυβικό Πέλαγος, στην εσχατιά της Ευρωπαϊκής γης, βρίσκεται ένας τόπος αλλιώτικος, κομμάτι της Κρήτης με ξεχωριστή ομορφιά. Σ' αυτή τη νότια μεριά του ιερού βουνού, η φύση έδωσε πλούσια τα δώρα της. Έδωσε το νερό, ευλογία για τη γη, έδωσε ομορφιές, δάση και παρθένα βλάστηση, έπλασε ανθρώπους γαλήνιους και συνάμα δυνατούς με κοφτό παρουσιαστικό και λεβέντικη κορμοστασιά.

Η γη των βουνών και των κοφτερών βραχότοπων, των φαραγγιών και των νερών, των πηγών και των νερόμυλων μας καλεί να την γνωρίσουμε, να γίνουμε κοινωνοί της μυσταγωγίας θεών και ανθρώπων, κοινωνοί της φύσης, της απόλυτα ταιριαστής με τους κατοίκους της.

Η Πάνω Ρίζα είναι ένα φυσικό μπαλκόνι πάνω από τον κάμπο της Μεσσαράς που απολαμβάνει τα πλεονεκτήματα ενός γλυκού κλί-

ματος και τη δροσιά των άφθονων νερών από τις πηγές του Ψηλορείτη. Οι βουνοκορφές του Ψηλορείτη πέφτουν απότομα δημιουργώντας θέραπους γκρεμούς που σκεπάζονται από τόνους χαλικιών και βράχων που γλιστρούν από τα ψηλά. Μικρά φαράγγια ξεκινούν από τα βουνά για να καταλήξουν σε μικρά ποτάμια που διασχίζουν την πιο πεδινή ζώνη, όπως ο Βρελιανός και ο Κουτσουλίδης στον οποίο έχει κατασκευαστεί το φράγμα της Φανερωμένης, καθώς και ο ποταμός Ληθαίος, από τον οποίο αρδεύονταν η Αρχαία Γόρτυνα. Για την ύδρευσή της μετέφεραν με τεχνητό κανάλι νερό από τις πηγές του Ζαρού και της Γέργερης κατά τη Ρωμαϊκή εποχή. Όμως το πιο εντυπωσιακό στοιχείο του ανάγλυφου είναι ο λάκκος του Ρούβα πάνω από τη Γέργερη, με το ομώνυμο δάσος από το οποίο ξεκινά και το φαράγγι του Γάφαρη για να καταλήξει στην τεχνητή λίμνη του Ζαρού. Η κύρια οδική πρόσβαση στην περιοχή γίνεται κυρίως μέσω Ηρακλείου, μέσω της κεντρική παράκαμψης προς την Αγία Βαρβάρα.

Δασικοί και αγροτικοί δρόμοι σκαρφαλώνουν στους απότομους γκρεμούς για να καταλήξουν στα οροπέδια και τις βουνοκορφές του Ψηλορείτη. Με αφετηρία τη Γέργερη, διασχίζουμε το δάσος του Ρούβα για να βρεθούμε στη Νίδα και κατόπιν στα Ανώγεια, μια διαδρομή που ενώνει τη Βόρεια με τη νότια πλευρά. Το σύνολο των οικισμών της περιοχής είναι χτισμένο στη ρίζα των βουνών, γεγονός όχι άσχετο με τα φυσικά χαρακτηριστικά του τόπου. Ο Πανασός, η Γέργερη, η Νίβρυτος, ο Ζαρός, τα Βορίζια, οι Καμάρες, και είναι τα μεγαλύτερα χωριά της περιοχής. Από τη θέση αυτή εκμεταλλεύονται την πεδινή εύφορη ζώνη και παράλληλα τα άφθονα βοσκοτόπια του βουνού για την κτηνοτροφία. Το μεγαλύτερο όμως πλεονέκτημα είναι η παρουσία των πλούσιων φυσικών πηγών με το γάργαρο νερό του Ψηλορείτη που για πολλές δεκαετίες κινούσε τους αναρίθμητους νερόμυλους της περιοχής. Οι δήμοι του Ρούβα και του Ζαρού έχουν αναστηλώσει και αναπλάσει πολλούς από τους νερόμυλους και τις διαδρομές του νερού.

Η γεωλογία

Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα της Πάνω Ρίζας είναι οι τεράστιοι γκρεμοί που οριοθετούν τις νότιες πλαγιές του Ψηλορείτη και χωρίζουν τα ασβεστολιθικά βουνά από τα μαλακά ιζήματα της πεδινής ζώνης. Σειρές από ρήγματα έκοψαν πριν από εκατομμύρια χρόνια τα πετρώματα, ανασήκωσαν τα βουνά και δημιούργησαν τη λεκάνη της Μεσαράς.

Τα ρήγματα αυτά σχημάτισαν και τους γκρεμούς που χαρακτηρίζουν όλες τις νότιες πλαγιές του Ψηλορείτη. Παράλληλα, όμως υψώνουν υπόγεια τείχη που αναγκάζουν το νερό του Ψηλορείτη να ξεπηδήσει μέσα από τα βουνά και να φτιάξει τις πηγές της Γέργερης και του Ζαρού, που συντηρούν και βιομηχανίες εμφιάλωσης. Μικρότερες πηγές σε όλο τον ορεινό όγκο ξεδιψάζουν περιηγητές, βοσκούς και ζώα, όπως συμβαίνει γύρω από το δάσος του Ρούβα. Χαλίκια και ογκόλιθοι σκεπάζουν σε πολλά σημεία τους γκρεμούς συνθέτοντας κόκκινες σάρρες ή χαλασάδες. Πάνω σε αυτούς εξακολουθούν να είναι κολλημένα άμμοι και χαλίκια που οριοθετούν αρχέγονες ακτογραμμές από εποχές που η θάλασσα σκέπαζε όλη την πεδινή ζώνη. Μέσα στα ιζήματα της ζώνης αυτής, τους ασβεστολιθους, τους φαμμίτες, τους αργίλους και τους γύψους παραμένει θαμμένη μια πληθώρα απολιθωμάτων με κοράλλια, πεταλίδες, αχινούς, δόντια καρχαρία αλλά και με σειρήνια, τις αγελάδες

της θάλασσας. Ο πλούτος των πετρωμάτων και των απολιθωμάτων της περιοχής παρουσιάζεται στο όμορφο σχολικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, πανίδας και χλωρίδας της Γέργερης.

Οι ασβεστολιθικές πλάκες του Ψηλορείτη προσφέρουν άφθονο και ευκολόχρηστο δομικό υλικό για τα μιτάτα των βοσκών, ενώ ο κιτρινωπός ασβεστόλιθος της πεδινής ζώνης βοήθησε την παρα-

δοσιακή αρχιτεκτονική να διαμορφώσει μια μεγάλη ποικιλία κτισμάτων και κατασκευών. Βάραθρα, βραχοσκεπές και σπήλαια είναι διάσπαρτα σε όλη την ορεινή ζώνη, τα περισσότερα όμως δυσπρόσιτα και κατάλληλα μόνο για έμπειρους σπηλαιολόγους. Το Καμαραϊκό είναι το σημαντικότερο σπήλαιο της περιοχής λόγω της αρχαιολογικής του αξίας, αφού σε αυτό έχουν βρεθεί δείγματα κεραμικής με μια ξεχωριστή τεχνοτροπία. Εκτός από το φαράγγι του Γάφαρη με το όμορφο μονοπάτι που οδηγεί στο δάσος του Ρούβα, εξίσου εντυπωσιακά λόγω της αγριάδας του τοπίου είναι και τα φαράγγια των Βοριζίων και των Καμαρών.

Η χλωρίδα

Η Πάνω ρίζα του Ψηλορείτη παρουσιάζει ιδιαίτερο χλωριδικό ενδιαφέρον, κυρίως λόγω του πρινοδάσους του Ρούβα. Εδώ κυριαρχεί ο πρίνος στην δενδρώδη του μορφή και ανάμεσά τους τα φυλλοβόλα σφεντάμια, που το φθινόπωρο δίνουν μια πολύχρωμη νότα στο σκουροπράσινο δάσος. Προστατευμένη με περίφραξη, στην καρδιά του δάσους, βρίσκεται και μια μεγάλη συστάδα από το μοναδικό εν-

δομικό δένδρο της Κρήτης την αμπελισά η οποία, λόγω της σπανιότητάς της, αναφέρεται συχνά και ως «Ανέγνωρο δέντρο». Εντυπωσιακή είναι και η χλωρίδα στο φαράγγι του Γάφαρη. Διασχίζεται από πεζοπορικό μονοπάτι που ξεκινά από τον Βότομο του Ζαρού, για να καταλήξει στο πλάτωμα του Αγ. Ιωάννη στο δάσος του Ρούβα.

Εδώ, εκτός από πρίνους, μπορεί να δει κανείς τεράστια κυπαρίσσια και λιοπρίνια, καθώς και πεύκα ενώ την άνοιξη και αρχές καλοκαιριού, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν πολλά ενδημικά φυτά, όπως το κρητικό άρον, το κρητικό κυκλαμίνο και δύο ενδημικές προστατευόμενες ορχιδέες, το κρητικό κεφαλάνθηρο και το λυπτηρό. Στα μονοπάτια και τα κάθετα βράχια των φαραγγιών της περιοχής,

όπως είναι το Βοριζανό και το Καμαραϊκό, μπορεί να θαυμάσει κανείς υπέροχα χασμόφυτα, (φυτά που φυτρώνουν σε κάθετα βράχια), αρκετά από τα οποία είναι ενδημικά της Κρήτης όπως η πετρομαρούλα, το υπέρικο του Δία, και το φυτό-σύμβολο της Κρήτης ο δίκταμος. Άλλα και τους xειμερινούς μήνες η περιοχή δεν χάνει το ενδιαφέρον της, μια και αυτή την εποχή ανθίζουν πολλά γεώφυτα, όπως τα κυκλάμινα, τα μανουσάκια και οι κρόκοι.

Η πανίδα

Η Πάνω Ρίζα θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί σαν το καταφύγιο και συνάμα ορμητήριο για αναζήτηση τροφής των μεγάλων αρπακτικών και πτωματοφάγων πουλιών της κεντρικής Κρήτης. Οι μεγαλοπρεπείς γκρεμοί, τα εντυπωσιακά φαράγγια, οι βραχοσκεπές και οι απότομες κλίσεις του νότιου τμήματος του Ψηλορείτη, είναι ιδανικά μέρη για το φώλιασμα των πουλιών αυτών. Απ' τις κορφές της Πάνω Ρίζας γυ-

παετοί, όρνια, χρυσαετοί, σπιζαετοί, γερακίνες και μικρότερα αρπακτικά, εποπτεύουν πρακτικά ολόκληρη την κεντρική Κρήτη και με ελάχιστο κόπο, μέσα στην ίδια μέρα, μπορούν ν' αλλάξουν κυνηγότοπο απ' το Μυλοπόταμο στη Μεσσαρά και στο Αμάρι! Στα χαμηλότερα υψόμετρα μπορεί εύκολα να συναντήσει κανείς τσαλαπετεινούς, δενδροτιροβάκους, βλάχους και αρκετά άλλα, σχετικά σπάνια για το νησί της Κρήτης, πουλιά. Στα περισσότερο κοινά συγκαταλέγονται πέρδικες και φάσσες. Οι πράσινες σαύρες και τα λιακόνια έχουν έντονη παρουσία στην περιοχή, ενώ οι προστατευόμενες ποταμοχελώνες διατηρούν καλούς πληθυσμούς στα ευρύτερα όρια του Ζαρού (Κουτσουλίδης, Βότομος, κλπ.). Σημαντικός εδώ είναι και είναι ο κρητικός αγριόγατος. Το ζώο αυτό διατηρεί εδώ έναν από τους σημαντικότερους πληθυσμούς του πάνω στο νησί. Τα πυκνά μακκί και πρινοδάση στην επαρχία Αμαρίου και της Πάνω Ρίζας (Κουρούτες μέχρι Ρούβα) θεωρούνται από τους ειδικούς ως οι σημαντικότεροι βιότοποι φωλιάσμα-

τος και κυνηγιού για το σπάνιο αυτό ζώο. Τέλος, στις δασωμένες πλαγιές του Αγίου Μάμα και του Ρούβα έχουμε συχνές αναφορές για τον δενδρόβιο μυωξό, ένα τρωκτικό που στην αρχαιότητα θεωρείται πολύ καλό έδεσμα και φαίνεται πως οι Ρωμαίοι “βοήθησαν” τη διάδοσή του στην Κρήτη.

Ο Μύθος

Εδώ, σύμφωνα με τον αρχαίο μύθο, ο Δίας μεταμορφωμένος σε ταύρο διασχίζει τον ποταμό Ληθαίο και μεταφέρει την Ευρώπη στη νήσο Κρήτη, καταλήγοντας στην αρχαία Γόρτυνα. Εδώ βρίσκεται ο Λαβύρινθος το σπήλαιο που στα πολυδαίδαλα έγκατά του κρυβόταν ο Μινώταυρος.

Η Ιστορία και τα μνημεά

Από την προϊστορική εποχή άκμασαν τα σημαντικά μινωικά κέντρα στις Καμάρες, στη Φαιστό, στην Αγία Τριάδα και στον Κομμό. Άκομα και τα ονόματα Πανασός, Γέργερη, Νίβρυτος και Ζαρός είναι προελληνικά. Κατά τους κλασικούς και ρωμαϊκούς χρόνους η

Γόρτυνα αποτελούσε το κέντρο της πολιτικής και οικονομικής ζωής όλου του νησιού. Μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού αναδείχθηκαν σπουδαίες ασκητικές μορφές όπως ο Άγιος Μεθόδιος. Σε καιρούς χαλεπούς οι κάτοικοι της περιοχής έδωσαν δυναμικά το παρόν στους αγώνες του νησιού για την ελευθερία. Κατά την Τουρκοκρατία οι σπηλιές της περιοχής προσέφεραν καταφύγιο στους Χαϊνηδες, τους ανυπότακτους αντάρτες των βουνών. Από την περιοχή αναδείχτηκαν μεγάλες μορφές στον αγώνα κατά των Τούρκων. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν οι Αμουργιέλες και

η Μονή Βροντησίου. Οι κάτοικοι και στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο πλήρωσαν με αίμα τη συμμετοχή τους στους αγώνες για ελευθερία με κορυφαία γεγονότα τη μάχη στο Τραχήλι, το ολοκαύτωμα των Βοριζίων και την εκτέλεση 25 παλικαριών από τη

Γέργερη και τη Νίβρυτο. Ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει το σπήλαιο των Καμαρών, όπου βρέθηκαν τα περίφημα καμαραϊκά αγγεία. Ο Λαβύρινθος και ο Μικρός Λαβύρινθος κοντά στην αρχαία Γόρτυνα είναι δυο τεχνητά σπήλαια με ιστορικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον.

Στις Μονές Βροντησίου και Βαρσαμόνερου εργάστηκαν οι φημισμένοι αγιογράφοι της Κρητικής Αναγέννησης Άγγελος και Μιχαήλ Δαμασκηνός. Η μονή του Αγίου Νικολάου χτίστηκε κατά την παράδοση στη θέση αρχαίου ναού του θεού Ποσειδώνα. Σε σπήλαιο της Νυβρίτου έζησε ο Άγιος Μεθόδιος ο Νυβρίτου, ενώ στη σκήτη του Αγ. Ευθυμίου στο ίδιο χωριό ασκήτεψε ο Άγιος Νικόλαος ο Κουρταλιώτης. Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες στολίζουν κάθε χωριό της Πάνω Ρίζας του Ψηλορείτη. Αξιόλογο μνημείο ενετικής περιόδου είναι ο ναός του Χριστού στη Γέργερη που ιδρύθηκε από το Τάγμα των Κιστερκιανών μοναχών από τις αρχές

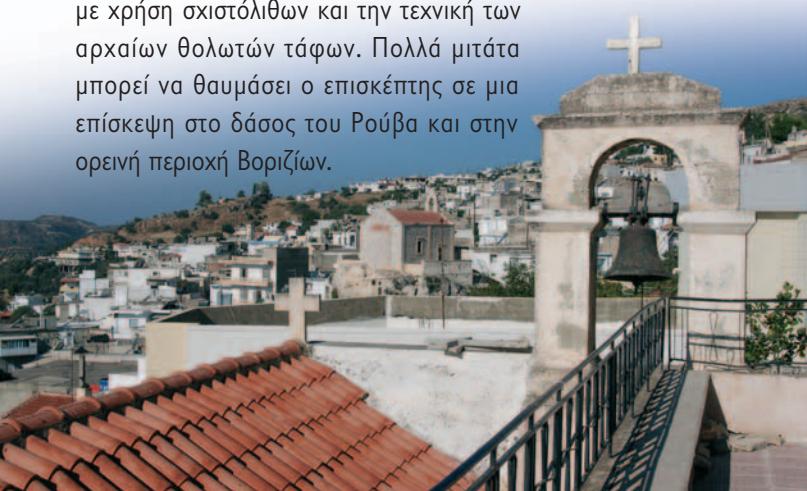
του 13ου ως τα μέσα του 14ου αιώνα.

Η λαϊκή αρχιτεκτονική είναι ενδιαφέρουσα σε όλες της τις εκφάνσεις. Στους αμφιθεατρικά κτισμένους οικισμούς τα πετρόκτιστα σεμνά καμαρόσπιτα ανταγωνίζονται τα επιβλητικά διώροφα οικήματα με περίενα θυρώματα και τοξωτές καμάρες με ενετικά στοιχεία. Αναφέρουμε ενδεικτικά τα ενετικά κτίρια του Ράφτη ενώ ενδιαφέρουσα είναι η αρχιτεκτονική στον οικισμό Παναγιά νότια του Ζαρού. Οι νερόμυλοι της Γέργερης και του Ζαρού για αιώνες αποτελούσαν ζωντανά κύτταρα οικονομικής και κοινωνικής ζωής και άλεθαν τα γεννήματα της γης. Τα περισσότερα αρχιτεκτονικά αυτά

αριστουργήματα βρίσκονται ερειπωμένα, ενώ κάποια έχουν αναπλαιωθεί. Τα μιτάτα είναι μικρά πετρόχτιστα κυκλικά κτίσματα που χρησιμοποιούνταν ως χώροι ποιμενικών δραστηριοτήτων.

Η αρχιτεκτονική τους έχει πανάρχαιες ρίζες μια και είναι κτισμένα με χρήση σχιστόλιθων και την τεχνική των αρχαίων θολωτών τάφων. Πολλά μιτάτα μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης σε μια επίσκεψη στο δάσος του Ρούβα και στην ορεινή περιοχή Βοριζίων.

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες

Οι κάτοικοι της περιοχής είναι γεωργοί, κτηνοτρόφοι και μελισσοκόμοι. Ασχολούνται με την καλλιέργεια της ελιάς και των αμπελιών παράγοντας εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο και κρασί από παλαιές κρητικές ποικιλίες. Οι δύο μονάδες εμφιάλωσης νερού στο Ζαρό και στη Γέργερη προσφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη, όπως

και οι ιχθυοκαλλιέργειες στην περιοχή του Ζαρού. Το έντονο συνεταιρικό πνεύμα έχει βοηθήσει στη δημιουργία οικοτεχνιών τυποποίησης μελιού, γλυκών, άγριων βοτάνων, ξυνόχοντρου και αρτοπαρασκευασμάτων, εμφιάλωσης κρασιού και τυποποίησης τυροκομικών προϊόντων. Δεκάδες λαϊκοί καλλιτέχνες διατηρούν ακόμα τις παραδοσιακές τους τέχνες. Σε μια περιήγηση στην περιοχή,

σας προτείνουμε να επισκεφτείτε το Ζαρό για να θαυμάσετε το εργαστήριο υφαντικής και το φημισμένο οργανοποιείο, τη Νίβρυτο για να αγοράσετε πανέρια από τα χέρια των καλαθοπλεκτών και τη

Γέργερη για να δείτε υπέροχα χειροτεχνήματα από ξύλο και πέτρα καθώς και μουσικά όργανα στο παραδοσιακό οργανοποιείο.

Μην παραλείψετε μια επίσκεψη στο Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας στους Βώρους, ένα μουσείο πρότυπο, με πολύπλευρο ερευνητικό και εκδοτικό έργο που αφορά τις λαϊκές τέχνες, την καθημερινή ζωή και την αγροτική τεχνολογία της νεότερης Ελλάδας. Επίσης αξίζει μια επίσκεψη στο μικρό εκκλησιαστικό μουσείο Ζαρού, δίπλα στην Αγία Κυριακή.

Η φιλοξενία - Οι εκδηλώσεις

Η περιοχή της Πάνω Ρίζας προσφέρει πολλές εκπλήξεις στον επισκέπτη που επιζητά να συμίξει με τους φιλόξενους κατοίκους σε όμορφες λαϊκές συνάξεις. Τέτοιες ευκαιρίες δίνονται στις γιορτές της χριστιανούνης, σε κοινωνικές εκδηλώσεις όπως γάμοι, βαπτίσεις, κουρές προβάτων, σε τοπικές επετείους και πανηγύρια.

Η κρητική λύρα κι ο χορός είναι απαραίτητα σε κάθε γιορτή ακόλουθωντας την ιδιαίτερη μουσική παράδοση του τόπου.

Σας προτείνουμε να παραβρεθείτε στο πανηγύρι του Αη Γιώργη του Μεθυστή, στις 3 Νοεμβρίου στη Γέργερη που δοκιμάζεται η νέα σοδειά των κρασιών, στα Αποκριγώματα που είναι παραδοσιακά δρώμενα την Καθαρά Δευτέρα στη Γέργερη (γάμος, Αρκου-

δίστικος χορός), στο πανηγύρι του Αγίου Μεθοδίου στη Νύβριτο στις 25 Ιουνίου, όπου η μεταφορά των λειψάνων του αγίου γίνεται με συνοδεία ιππέων. Επίσης αξίζει βρεθείτε στην ποιμενική γιορτή του Αη Γιαννιού του Ρούβα στις 23 Σεπτεμβρίου. Εκδηλώσεις γίνονται την καλοκαιρινή περίοδο στους Δήμους Ζαρού, Ρούβα και

Τυμπακίου, με ενδιαφέρον πολιτιστικό γεγονός το Φεστιβάλ πνευστών οργάνων, στα πλαίσια των καλοκαιρινών εκδηλώσεων του Δήμου Ρούβα «γιορτές της φύσης και των ανθρώπων». Τον Αύγουστο πολύ κόσμο συγκεντρώνουν η γιορτή νερού στη λίμνη Ζαρού και η γιορτή μελιού στα Βορίζια. Στη Μονή Βροντησίου λαμβάνουν χώρα διάφορες εκδηλώσεις της παγκρήτιας Νεολαίας, όπου φιλοξενούνται ομογενείς από όλο τον κόσμο.

Οι περιηγήσεις

Η περιοχή της Πάνω Ρίζας ακολουθεί τα βήματα μιας ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, με σεβασμό στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού πλοιούτου. Οι καλόγυριστες αγροτουριστικές μονάδες που έχουν δημιουργηθεί καθώς και οι χώροι εστίασης προσφέρουν άψογη φιλοξενία, μοναδικές γευστικές απολαύσεις, στο

πνεύμα της κρητικής απλόχερης προσφοράς. Στον επισκέπτη προσφέρονται επίσης εναλλακτικές δραστηριότητες όπως ορειβασία, αναρρίχηση, σπηλαιολογία, φυσιολατρικές εξορμήσεις και παρατήρηση άγριας ζωής.

Υπάρχει η δυνατότητα ποικίλων αποδράσεων για να γνωρίσει κά-

ποιος τους πλούσιους σε φυσική ομορφιά υγρότοπους Λιμνοδέξιαμενή Γέργερης, Βρωμολίμνη (του Διγενή το μνήμα), την τεχνητή Λίμνη φράγματος Φανερωμένης, τη λίμνη Ζαρού, τον ποταμό Ληθαίο και τον ποταμό Κουτσολίδη. Μπορεί επίσης να διασχίσει το φαράγγι Βοριζίων, το φαράγγι του Γάφαρη και να εξερευνήσει το Δάσος του Ρούβα, ακολουθώντας τα ορειβατικά μονοπάτια, ακόμα

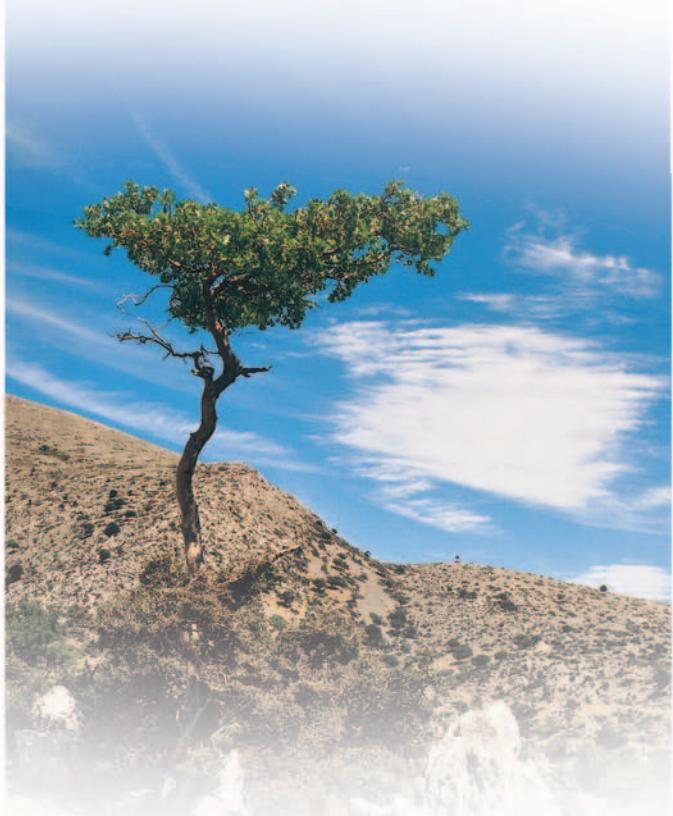
και να φτάσει στο οροπέδιο της Νίδας ή στο Αστεροσκοπείο Σκίνακα. Μπορεί κατόπιν συνεννόησης να φιλοξενηθεί στο ορειβατικό καταφύγιο Σαμαρίου Δήμου Ζαρού και του Άη Γιάννη του Δήμου Ρούβα. Για θαλασσινές αποδράσεις ιδανικές είναι οι παραλίες της νότιας Κρήτης πολύ κοντά στην περιοχή.

ΚΡΗΤΗ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΠΑΝΩ ΡΙΖΑ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: View-Master

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΕΙΡΗΝΗ ΚΛΑΔΟΥ - ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΑΚΟΜΜ - ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. Ο.Τ.Α., ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΗΙ ΦΙΔΕΛΙΤΥ, VIEW - MASTER, ΕΙΡΗΝΗ ΚΛΑΔΟΥ, ΚΑΛΟΥΣΤ ΠΑΡΑΚΑΜΙΑΝ, ΦΩΤΟ ΡΕΟΥΜΝΟ, ΑΡΧΕΙΟ ΔΗΜΩΝ ΖΑΡΟΥ, ΡΟΥΒΑ ΚΑΙ ΓΕΡΓΕΡΗΣ
COPYRIGHT ΧΑΡΤΗ: MEDITERRANEO EDITIONS